

Обставини справи

На момент подій заявник у справі був керівником відділу з питань походження товарів Митної служби. 30 листопада 2009 року він звернувся до Генерального прокурора із заявою про вчинення злочину за участю високопосадовців Митної служби, стверджуючи про існування незаконної практики введення в обіг щодо країни походження імпортованого м'яса з метою отримання преференційних умов.

Цього ж дня щодо заявника було порушено кримінальну справу за обвинуваченням у зловживанні службовим становищем, оскільки він відмовився видати сертифікати про походження товару відповідним імпортерам м'яса, усупереч рішенням суду. Згодом кримінальне розслідування було закрито через відсутність складу злочину.

10 грудня 2009 року Митна служба застосувала дисциплінарне стягнення до заявника за невидачу сертифікатів походження товару тому самому імпортеру м'яса. 14 грудня 2009 року його було звільнено з посади за, як стверджувалося, самовільну відсутність на роботі з 7 по 11 грудня 2009 року.

Заявник оскаржив обидва дисциплінарні стягнення.

Апеляційний суд міста Кишинів ухвалив рішення на користь заявника. Це рішення було підтверджено Верховним Судом. Заявник був поновлений на посаді.

7 лютого 2011 року заявника знову було звільнено за прогул 5 серпня 2010 року. Цього дня він проводив прес-конференцію щодо згаданого випадку митного шахрайства й щодо застосування покарань до нього за викриття цього злочину. Заявник знову оскаржив своє звільнення, і Верховний Суд знову ухвалив остаточне рішення на його користь.

15 січня 2012 року заявник повернувся на роботу. Того ж дня йому повідомили про звільнення у зв'язку з реорганізацією Митної служби в 2010 році й скороченням його посади. Йому запропонували іншу посаду, від якої він відмовився.

Заявник оскаржив своє звільнення, стверджуючи, що його посаду фактично не було скорочено, оскільки посада з таким самим описом обов'язків продовжувала існувати під іншою назвою, і що його звільнення було актом помсти за викриття ним злочину. Він також стверджував, що наказ про звільнення було підписано неуповноваженою особою, С. Т.

Суди апеляційної та касаційної інстанцій підтвердили правомірність звільнення заявника.

Оцінка Суду

ЄСПЛ зазначив, що національні суди визнали, що перше звільнення заявника було незаконним і становило акт помсти за викриття ним злочину (див. пункти 7 і 8 рішення).

У рамках провадження щодо його третього звільнення національні суди не намагалися з'ясувати, чому звільнення, пов'язане з реформою, відбулося через два

роки після її проведення, і чи продовжували виконуватися ті самі посадові обов'язки на посаді під іншою назвою. З'ясування цих питань було надзвичайно важливим, оскільки Трудовий кодекс забороняв створювати нові посади під іншою назвою, на яких виконувалися ті самі обов'язки, раніше ніж через рік після скорочення старих посад у рамках реформи. Національні суди також суперечили власному висновку, зробленому шість місяців тому, щодо повноважень С. Т. підписувати наказ про звільнення заявника (див. для порівняння пункти 13 і 17 рішення).

З огляду на викладене та на підставі наявних матеріалів ЄСПЛ вважав, що є достатньо вагомі підстави для того, щоб дійти висновку, що третє звільнення заявника з роботи не було пов'язане зі звичайним трудовим спором, а мало всі ознаки чергового акту помсти за розкриття ним інформації про стверджуване митне шахрайство в 2009 році. Те, як розвивалися події, а також їхня послідовність, могли б дозволити незалежному спостерігачеві зробити обґрунтований висновок, що третє звільнення заявника було пов'язане з подіями 2009 року. Фактично, його роботодавець навіть не намагався створити враження простого трудового спору й активно перешкоджав заявнику виконувати свої обов'язки кожного разу після того, як суди наказували поновити його на посаді, що робило очевидним для заявника та інших осіб, що його більше не бажають бачити на колишньому місці роботи (див. рішення у справі *Guja v. the Republic of Moldova* (№ 2), № 1085/10, § 57, від 27 лютого 2018 року).

За цих обставин ЄСПЛ не бачив підстав для відмежування цієї справи від згаданої *Guja v. the Republic of Moldova* (№ 2) і вважав, що звільнення заявника з роботи в січні 2012 року було «втручанням з боку органу державної влади» в його право на свободу вираження поглядів, передбачене пунктом 1 статті 10 Конвенції. ЄСПЛ не вважав за необхідне вирішувати, чи було зазначене втручання «встановлене законом» і чи переслідувало воно законну мету. Стосовно того, чи було воно «необхідним у демократичному суспільстві», ЄСПЛ вважав за доцільне зазначити, що в цій справі заявник був тричі поспіль звільнений з роботи й стосовно нього було розпочато кримінальне розслідування після того, як він повідомив правоохоронні органи про шахрайство з імпортом. Попри те, що в перших провадженнях національні суди визнали, що його звільнення було спробою влади позбутися незручного працівника, вражає те, що в третьому провадженні цей аспект не згадувався зовсім, незважаючи на те, що заявник чітко порушував це питання при оскарженні (див. пункти 16 і 18 рішення). Суди взагалі не звернули увагу на обставини, що склалися після 2009 року, і не розглянули, чи було рішення про третє звільнення заявника виправданим відповідно до пункту 2 статті 10 Конвенції, з огляду на практику ЄСПЛ в рішенні у справі *Guja v. the Republic of Moldova* ([ВП], № 14277/04, ЄСПЛ 2008).

З огляду на викладене ЄСПЛ дійшов висновку, що втручання у право заявника на свободу вираження поглядів, зокрема його право на поширення інформації, не було «необхідним у демократичному суспільстві». Відповідно, було порушення статті 10 Конвенції.

Висновок

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом.

Порушення статті 10 Конвенції (свобода вираження поглядів).

Рішення в цій справі ухвалене Комітетом 25 вересня 2025 року та є остаточним.